

ТРАДИЦІЙНА ТА ІНФОРМАЦІЙНО-ЕНЕРГЕТИЧНА МЕДИЦИНА: ДВІ КОМПЛЕМЕНТАРНІ СИСТЕМИ ЗНАТЬ НА ВАРТІ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

■ В. В. Крутов, к. пед. н., д. юрид. н., проф., почесн. акад. НАПН України, віце-президент УСПП

■ *Національна академія педагогічних наук України*

Постановка проблеми

Факт, що природа людини поєднує у собі тілесну та духовну складові при пануванні останньої, є азбучною істиною Пізнання. Тому всі давні системи медицини, чи то індійська, китайська або слов'янська, мають його своєю основою, що, власне, і забезпечило міць, яка прославила їх у століттях. На превеликий жаль, традиційна медицина, що склалася під прямим впливом науки Декарта і Ньютона, *практично позбавлена справжнього знання* про те, що таке духовне єство та багатовимірність Людини. Причина в тім, що ортодоксальне наукове знання, про яке йдеться, має основою ідею Арістотеля про практичну неважливість Причинного Світу – Вічності, Духа – у справах земного людства. На цій основі Декарт побудував своє твердження про роз'єднане існування Духа та матерії та неучасть Бога в житті Всесвіту після того, як Він створив його та надав йому життєдайний поштовх. З тих пір Дух, безособово поименований Ньютоном «Силою», в системі наукового знання *де-факто зник*, і медицина, яка прийняла цей посыл, стала знанням про Людину як сутність *виключно тілесну*. Наявність у ній Душі розглядається як деякий доважок до плоті, що є, згідно з термінологією Арістотеля, акциденцією¹ (тоді як плоть абсурдно посіла трон субстанції) і, позбавлений цим духовного Кореня, перетворився для людства на непроникну «чорну діру» філософії, так звану річ у собі². Зрозуміло, нині існують розділи медицини, які працюють з душею, але вони досі займаються цим з *тілесних позицій* і не здатні піднятися до погляду на тонку природу Людини з *позиції її самої*. Їх підхід нескінченно далекий від того, щоб *поговорити з*

людиною по душах, оскільки поняття «душа» не входить у понятійний апарат психологічних наук – його місце посідає духовно вихолощене поняття «психіка». Та ж ситуація склалася і в сучасній офіційній медичній науці: працюючи за необхідності з проявами душі, вона байдужа *до того, щоб є вона сама* – так само, як колись Ісаак Ньютон при створенні своєї картини Всесвіту проголосив її Серцевиною не Творця, а Його фізичні прояви, тим самим, за суттю, поховавши в нас Його частинку, Душу. Підсумком такого підходу з'явився *механіцизм* – умоглядна імітація Життя, яка підміняє його багатовимірність її одновимірною подобою. Відомий вчений, автор бестселера «Вібраційна медицина» Річард Гербер пише про це: «Сьогоднішня ньютонівська модель медицини вважає роботу фізіологічної системи людини та її психіки залежною виключно від матеріальних структур мозку та тіла. Серце представлене в ній як механічний насос, який доставляє кисень і збагачену поживними речовинами кров до різних органів і систем людського тіла. Лікарі думають, що на сьогоднішній день їм усе відомо про роботу серця. Створено механічний пристрій, здатний за необхідності (в разі захворювання) приймати на себе функції цього органу. Так само медики вважають, що єдина роль нирки – робота в якості автоматичного фільтра. Вони створили механізм гемодіалізу, продублювавши здатність нирки фільтрувати шлаки і токсини. Досягнення у технології біомедицини дозволили розробити велику кількість пристроїв для заміни хворих органів і кровоносних судин, однак накопичених знань, на жаль, часто буває недостатньо для запобігання хвороби або затримки її розвитку» [1].

¹ Акциденція (лат. *accidentia* – те, що випадково з'являється) – філософський термін, уведений в його грецькому варіанті (грец. *Συμβεβηκός*) Арістотелем. Позначає випадкову, майже завжди несуттєву властивість речі. В філософії акциденція протиставляється суті (субстанції) і означає випадковості, що походять від деякого процесу, властивості і призначення яких не належать до постійного, незмінного складу властивостей сутності і можуть тому в ньому бути відсутніми або змінюватися, не перешкоджаючи тому, щоб сутність (річ сама по собі) не припиняла бути тим, що вона є. Джерело: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Акциденция>.

² Річ у собі (Річ сама по собі, нім. *Ding an sich*; англ. *thing-in-itself*; фр. *chose ensoi*), ноумен (грец. *Νοούμενον* «осягається» від *νοέω* «осягаю») – філософський термін, що позначає об'єкти умосяжні, на відміну від феноменів, що чуттєво сприймаються; річ як така, незалежна від нашого сприйняття. Джерело: https://ru.wikipedia.org/wiki/Вещь_в_себе.

Усунення Духа з наукової картини Всесвіту в історії Пізнання відбулося у три етапи. Арістотель оголосив його сферу неважливою в людських справах і на цій підставі виніс її за рамки своєї фізики (від грец. *φύσις* – Природа) як надприродні, – хоча до нього понад Природою, тотожною Всесвіту, людям бачився лише Бог. Декарт, наслідуючи Арістотелю, відокремив Дух від матерії непрохідним ровом (пізніше те ж саме зробив Кант, назвавши Істину «річчю в собі»). Ньютон знеособлено назвав Дух «Силою», звівши таким чином Суть до її прояву і перетворивши останній у суто тілесне поняття.

У наші освічені дні такий стан речей не може і не повинен влаштовувати людей, тому що сфера Душі, причинна тілу, містить у своєму тонкому естві коріння всіх наших нездужань. Це означає, що навчитися лікувати і попереджати їх – значить, по-перше, почати компетентно працювати з душею, а по-друге, навчитися розпізнавати причини, пророслі з тонкої, кореневої суті людини у тіло, за допомогою глибокого знання останнього. *Знати тіло, розуміти Душу та працювати над гармонізацією їх єдності – ось головне, а за суттю і єдине завдання медицини*, і вирішити його можна лише шляхом невпинного згуртування класичної медицини, яка опікає нашу плоть, з медициною нетрадиційною, яка працює з душею. Саме останню ми називаємо інформаційно-енергетичною медициною і заявляємо: ставитися до неї і далі як до пасеребиці медичної науки в наш час повсюдних душевних розладів і тотальної кризи Духовності не тільки гідне осуду, а й смертельно небезпечно.

Мета нашої роботи полягає в демонстрації критичної важливості цієї істини для людства і обґрунтуванні необхідності синтетичного єднання традиційної та інформаційно-енергетичної медицини як спрямованого у прийдешній день магістрального вектора прогресу медичної науки.

Матеріали та методи дослідження

(Аналіз досліджень і публікацій за темою статті)

Систематичні дослідження за темою інформаційно-енергетичної медицини в наші дні ведуться за двома основними напрямками – вивченням можливостей традиційних, переважно східних, методик (таких як акупунктура, акупресура, циготерапія і т. ін.) і впровадженням у повсякденну цілощю практику авторських розробок ентузіастів цього напрямку, таких як творець вібраційної ме-

дицини Р. Гербер, автор терапії органної енергії В. Райх та інші.

Розвиток інформаційно-енергетичної медицини сьогодні має величезні труднощі у зв'язку з різкою критикою, якій піддається цей напрямок з боку представників офіційної медицини. Серед них найбільш численні ті, критика яких позбавлена серйозної аргументації – такими є ортодокси від медицини, які не приймають нового в цій найдавнішій науці. Сюди ж відносяться і ті, хто критикує обґрунтовано, але предметом своїх негативних оцінок має непорядні, а то і просто шарлатанські дії осіб, які під маркою гуманного лікування переслідують самокорисливі інтереси. Є низка оглядів, автори яких вважають, що немає ніяких аргументів, що підтверджують ефективність такої медицини в клінічній практиці [2, 3, 4, 5, 6], – проте, на наш погляд, ці оцінки позбавлені належної доказової бази і не можуть бути розцінені як переконливі. Те ж стосується критики концептуальних основ інформаційно-енергетичних методик, що розцінюються як нереалістичні [7, 8, 9, 10]: елемент необ'єктивності в ній тим більш великий, що мова часто йде про піонерські дослідження, автори яких, що діють у сфері Незвіданого, за проявлену наукову сміливість заслужують на більш доброзичливу *та людяну* оцінку.

Таким чином, соціальний контекст, в якому сьогодні розвивається сфера інформаційно-енергетичної медицини, доречно розцінювати як негативний і той, що не сприяє прогресу цієї галузі пізнання. А між тим, немає ні найменших сумнівів, що такі поняття як Любов, Добро, Вдячність, Віра та інші подібного роду, що лежать в основі її напрямків, у своєму застосуванні в методах лікування та оздоровлення людей мають абсолютно позитивний ефект. До того ж, він є не що інше, як *результат дії власних енергій людини*, спираючись на які означає, за суттю, *порятунок нею себе самої*.

Сучасний американський дослідник в області нейрофізіологічних процесів Джо Діспенза пише про це: «Якщо все матеріальне у Всесвіті випромінює специфічну унікальну енергетичну сигнатуру (оскільки все складається з атомів), тоді ми з тобою теж випромінюємо свої власні специфічні енергетичні сигнатури. Ми з тобою незмінно поширюємо інформацію у вигляді електромагнітної енергії, ґрунтовану на стані нашого буття. Коли ти приймаєш такий піднесений емоційний творчий стан, як натхнення, посвята, подяка або

відчуття непереможності, ти змушуєш свої атоми крутитися швидше і випромінювати більш сильне енергетичне поле навколо твого тіла, що в свою чергу впливає на твою фізичну матерію. Тепер фізичні частинки, з яких складається твоє тіло, реагують на зрослу енергію. Ти стаєш скоріше енергією, ніж матерією. Ти тепер скоріше хвиля, ніж частинка. Використовуючи свою свідомість, ти створюєш більше енергії, піднімаючи матерію на нову частоту, і твоє тіло реагує на новий стан свідомості» [11].

Цю позицію поділяє відомий психолог Анатолій Некрасов, який у своїй книзі «Живі думки. Пігулка на кожен день» аналізує світогляд людини, торкаючись питання усвідомлення та переоцінки цінностей, здатних змінити життя не лише індивіда, а і всього людства Землі. Він пише: «Через перетворення себе і всього навколо, йдучи цим шляхом не зупиняючись, кожна людина може позбутися всіх хвороб і проблем! Для тонких планів ми постаємо у вигляді енергій, які в свою чергу залежать від нашого внутрішнього стану. Чим більшою любов'ю наповнена людина, тим світліше (і тому сильніше) думки, тим більше вона помітна для інших світів, для Світлих Сил, і тоді з нею йде більш активна взаємодія. Необхідно тут, у фізичному тілі, вчитися сприймати Світ більш тонко, через відчуття, почуття та думки» [12]. Автор статті цілком поділяє і науково підтримує висновки цих поважних вчених.

Результати дослідження та їх обговорення (Виклад основного матеріалу)

З давніх-давен людство живе мрією про створення досконалої системи зцілення та оздоровлення людей. На зорі цивілізації її міфологічним архетипом є спадкоємний зв'язок між давньогрецьким богом гармонії та світла Аполлоном та його сином Асклепієм (Ескулапом), першим лікарем людства, який отримав у дар від свого батька таємницю бездоганного здоров'я. Минули тисячоліття, але проблема її розкриття та застосування на благо всіх і кожного не тільки не втратила свого значення, а і з кожним днем стає все більш актуальною. Причина в тім, що світ наших днів стоїть перед лицем небувалих викликів, обумовлених своєрідністю сучасного етапу його історичного розвитку. І одним з основних серед них є *безперервно зростаюча загроза душевному здоров'ю людини*, обумовлена ескалацією цивілі-

заційного ритму її буття та конфліктності в середовищі людського соціуму.

Якщо у колишні часи протиріччя, що терзали цивілізацію, стосувалися за перевагою її зовнішнього, тілесного боку, але при цьому її сутнісне, духовне ядро залишалось монолітним, то сьогодні виклики її існуванню, що колись були війною мечів і гармат, стають війною злих душ і корисливих умів. Саме це все більш очевидно тягне за собою втрату моральних орієнтирів – *утрату людського в Людині*. Цей курс є глибоко хибним і не наближає світ до вирішення своїх насущних проблем, а, навпаки, все більше віддаляє від нього.

На жаль, успіхів науково-технічного прогресу, безперечних в наші дні, не супроводжують перемоги на ниві загальнолюдських цінностей, прогресування цивілізації на засадах розвитку її духовного, сутнісного ядра. Дотримуючись деструктивної стратегії свого буття, людство Землі генерує колосальний потік негативної інформації та енергії зла. Він настільки могутній, що сягає інформаційного шару ментальної оболонки Землі, порушуючи його цілісність, а тому спотворюючи мечем Ентропії сам хід планетарних процесів і розриваючи тканину Живого, включаючи організм Людини [13].

Автор глибоко переконаний: жах, що охопив планету пандеміями на кшталт СНІДу та коронавірусу, є закономірним проявом цієї обставини, і тим більшою мірою цей факт очевидний на прикладі таких загальнолюдських бід, як *посттравматичний стресовий розлад (ПТСР)*. За останніми оцінками, кожна п'ята людина Землі страждає на нього. *Загроза людській душі – ось головний виклик сучасності*, і відповіддю на нього може бути лише система лікування та оздоровлення, що ставить на чільне місце роботу з гармонізації психіки в рамках багатовимірної, реальної суті Людини, а не її механістично-одновимірної моделі, що панує сьогодні повсюдно. Однак ця обставина аж ніяк не скасовує існування і поглиблення проблем соматичного характеру, навпаки – внаслідок *єдності в людському естві духовного і тілесного начал* зростання проблем першого тягне збільшення проблем другого, що означає: вирішення тих і інших можливо тільки на шляхах синтетичного єднання призначених до того спеціальних методів.

Гармонія Людини, зведена у пріоритет ще з міфічних часів Аполлона, перш за все являла собою єдність зовнішнього і глибинного, фізичного

і духовного. Безсумнівно, саме в її забезпеченні полягало завдання, поставлене променистим батьком своєму сину-медику. У *тілесному* аспекті ця гармонія являє собою прогресивний розвиток традиційних методів медицини, спрямованих на всебічне вивчення людського тіла і створення ефективних методик його лікування. В аспекті *душевному, причинному* (оскільки душа людини, або її *інформаційно-енергетична складова*, є причиною тіла) це означає неухильний прогрес інформаційно-енергетичної медицини, яка має справу з тонкою, недоступною фізичним методам, компонентою впливу на людське єство. Що ж до єдності цих двох, відповідно до об'єкту їх впливів, Людини, то мова повинна йти про *зустрічний рух традиційної та інформаційно-енергетичної медицини, їх органічне вrostання одне в одне, а в кінцевому підсумку – їх синтетичне єднання на благо Людини*. Саме воно, переконаний, стане втіленням найдавнішої мрії людей про розкриття таємниці справжнього мистецтва цілювати.

Союз традиційної та альтернативної медицини, який слугує цьому завданню, має назву комплементарної медицини. У наші дні він все більше міцніє і набуває рис цілісної системи. Але те, що сьогодні називають альтернативною медициною – це аж ніяк не інформаційно-енергетична медицина в її теперішньому понятті. Якщо альтернативна медицина наших днів ґрунтована на апробованих константних методиках, подібних до мистецтва акупунктури, що склалося і застигло століття назад, то інформаційно-енергетична медицина – це *мета-рівень* кращих аспектів альтернативного медичного знання в динаміці його творчої трансформації. Рівень, на якому його окремі напрямки зустрічаються і утворюють *гармонійний сплав, відповідний глибинній природі Людини*. Народження цього сплаву вимагає ґрунтування пізнання на концепції цілісної Людини і Всесвіту як її протиполюса. Мікрокосм і Макрокосм – так звалися ці складові в Елладі. Завданням сучасного етапу розвитку інформаційно-енергетичної медицини є наповнення цих понять предметним змістом, згодним найдавнішим пізнанням у ній, з одного боку, і сучасним відкриттям – з іншого. Немає сумнівів: надійною основою взаємопроникнення цих складових є *квантові уявлення про будову речовини*, які з рівня базових корпускул матерії все більше поширюються в нашому пізнавальному русі на рівень клітини та субклітинних

структур та процесів Живого, і далі – на енергоінформаційне поле людської душі.

У контексті успіхів цього руху доречно згадати про створену оксфордським професором, членом американської Академії наук сером Роджером Пенроузом так звану *концепцію квантової свідомості* – групу гіпотез, ґрунтованих на припущенні, що свідомість людини нез'ясовна в термінах класичної механіки, але стає зрозумілою та прогнозованою в своїх еволюціях із залученням постулатів *квантової механіки, явищ суперпозиції, квантової заплутаності* тощо. На підставі цих гіпотез став можливим розвиток таких авангардних наукових дисциплін, як *квантова біологія*, що набула популярність як сфера досліджень на початку двотисячних років і вивчає питання про те, чи діють правила квантової фізики в біологічних структурах.

Ще одним фундаментальним положенням, що обумовлює прогрес інформаційно-енергетичної медицини, є так званий *антропний принцип*, який проголошує центральність місця Людини в системі Всесвіту. Буденне мислення і матеріалізм, вважаючи, що органи почуттів відображають певну реальність у формі об'єктів (твердих, таких що світяться, лунають, пахнуть та ін.), насправді перебувають у *полоні ілюзії*. Органи сприйняття, які є такими лише тому, що вони вже зазнали «спостереження» в нашій свідомості, взаємодіють з різними енерго-польовими явищами, що мають ту чи іншу ступінь квантової невизначеності. У світлі цих поглядів концепція Свідомості як «властивості високоорганізованої матерії», *тобто придатка її, не витримує жодної критики*.

У книзі «Біоцентризм: як життя створює Всесвіт» її автори Роберт Ланца та Боб Берман так резюмують наслідки, які має застосування постулатів квантової механіки до сфери Пізнання.

По-перше, пишуть вони, «сприйняття реальності – це процес, в якому бере безпосередню участь наша свідомість. Якби «зовнішня» реальність існувала, то вона за визначенням повинна була б знаходитися у просторі. Але це не має значення, так як *час і простір є не абсолютною реальністю, а лише категоріями мислення, що допомагають осягати світ*».

По-друге, «наші зовнішні та внутрішні відчуття нерозривно пов'язані. Вони не можуть бути розділені, як дві сторони однієї медалі».

По-третє, «поведінка елементарних частинок – насправді будь-яких частинок і об'єктів – не-

розривно пов'язана з наявністю спостерігача. За відсутності спостерігача, що усвідомлює, всі елементи реальності в кращому випадку існують у невизначеному стані і є імовірнісні хвилі».

По-четверте, «без участі свідомості «матерія» перебуває у невизначеному імовірнісному стані. Якщо Всесвіт і існував до появи свідомості, то тільки в імовірнісному стані».

По-п'яте, «вся організація Всесвіту з'ясовна лише з позицій біоцентризму. Всесвіт тонко налаштований для підтримки життя, і це абсолютно логічно, якщо *Життя створює Всесвіт*, а не навпаки. Всесвіт – це просто повністю несуперечливе просторово-часове представлення самого себе».

По-шосте, «часу як такого не існує поза чуттєвого сприйняття, властивого людині і тваринам. Час – це процес розуміння змін, що відбуваються в оточуючому нас Всесвіті».

І, нарешті, по-сьоме, «простір, як і час, не є ні об'єктом, ні феноменом. Простір – це ще одна форма сприйняття, що допомагає живим організмам сприймати світ, і не є незалежним компонентом реальності. Ми несемо за собою простір і час, як черепаха тягне свій панцир. Відповідно, не існує абсолютної самодостатньої матриці, в якій фізичні явища протікали б незалежно від життя» (всі виділення абзацу – мої – Авт.) [14].

Саме такі теорії сьогодні впритул наблизили нас до потаємного розуміння процесів, які відбуваються в надрах Живого. У чому воно полягає? Відповідь на це, вважаю, така.

Сучасна традиційна медицина, перебуваючи на матеріалістичних позиціях, які зжили себе, продовжує працювати лише з однією формою життя – білково-нуклеїною. Вона досі сповідує парадигму, яка стверджує, що гени, *тілесні кванти живої речовини*, керують життям людини. Однак за експериментальними даними безлічі наук справжнє становище полягає у тім, що *життєвим процесом керують інформаційно-енергетичні поля*, які відіграють головну роль у справі зміцнення здоров'я і досягнення довголіття. Як запустити їх, щоб вони працювали на людину, зміцнюючи її здоров'я і продовжуючи життя? Щоб зрозуміти, на якому рівні розвитку в цьому аспекті знаходиться світова наукова думка, було вивчено багато її джерел, що призвело дослідників до висновку: гостро назріла необхідність запропонувати *нову систему управління життям людини*, ґрунтовану на роботі з її інформаційно-енергетичними полями. На наш погляд, вони є першопричиною змін в

організмі на клітинному та субклітинному рівнях, у тому числі в аспекті можливості уповільнення старіння людини. Базисом цієї роботи є *духовна парадигма Пізнання*, ґрунтована водночас на матеріальному знанні, виробленому новою наукою, і на духовній вірі, яка черпається людьми з джерела Вселенської Свідомості. Погляд на Світ, що формується нею, є синтетичним і всеосяжним, відкриваючи для індивіда колосальні можливості *трансперсонального розширення свідомості* і готуючи його розум до роботи на наступному рівні ментальної еволюції. Мова в цій підготовці йде про оволодіння різноманітними *медитативними та психоенергетичними практиками*. Нова парадигма – безцінний матеріал для практичного застосування, вона необхідна для всеосяжного розуміння Світу і Людини, а також для збереження та зміцнення здоров'я людей.

* * *

Найдавніша істина Пізнання говорить: для того, щоб людина була повноцінно присутньою в цьому світі – і, отже, готовою до дійсного розвитку – вона повинна народитися двічі: в тілі, низу, і в Дусі, Понад. Ця формула відповідає складу людського ества як єдності тілесного і духовного начал. Немає сумніву, що і система зцілення і оздоровлення людини, яка відповідає цій єдності, також повинна являти собою *непорушний сплав тілесного і духовного* – Розуму та Серця у погляді Древніх. Першим у нашому розумінні є традиційна медицина, що йде в своєму розвитку висхідним шляхом, другим – інформаційно-енергетична медицина, яка ступає шляхом *низхідним*. В процесі своєї еволюції вони мають *вростати одне в одне* і завдяки цьому взаємопроникненню генерувати нове, істинне знання про Людину в ім'я досягнення Гармонії. Її надбанням стануть гарантовані здоров'я та довголіття Людини, до яких світ завжди прагнув та йде зараз.

Висновки та рекомендації

При всій складності становища інформаційно-енергетичної медицини, яка сьогодні у суспільному та професійному середовищі ще не знайшла свого визнаного місця в парадигмі планетарного знання про Людину, автор статті переконаний: альтернативи її розвитку та адекватному підвищенню ролі у справі лікування та оздоровлення людства не існує. Причина цього полягає у відповідності цієї системи знань і навичок тонкій, сутнісній основі людського ества. Можливість

прямого впливу на останню обіцяє цивілізації потужний прогрес у найрізноманітніших сферах – від зміцнення її загального здоров'я до перемог над найбільшими викликами її процвітання. Цей прогрес включає також і вирішення завдання підвищення вікових рубежів довголіття та, у цілому, якості життя людини, усвідомлено і безроздільно поєднаної з Природою, Соціумом і Космосом.

У цьому контексті завдання вчених і практиків охорони здоров'я має полягати у всебічному розвитку інформаційно-енергетичної

медицини та зміцненні її позицій у системі медичних знань. Її статус у русі цим шляхом повинен, нарешті, набути легальність напрямку з конкретною та гідною місією. Для досягнення цієї мети надзвичайно важливо постійно вдосконалювати та зміцнювати союз інформаційно-енергетичної медицини з класичною, алопатичною медициною. Це дозволить медичній галузі повніше охоплювати проблематику здоров'я людини та ефективніше вирішувати фундаментальні та повсякденні проблеми у цій основоположній сфері її буття.

Литература

1. Гербер Р. Вибрационная медицина: новые возможности для самоисцеления: Пер. с англ. / Р. Гербер. М.: КОР, 1997. 320 с.
2. Abbot, NC; Harkness, EF; Stevinson, C; Marshall, FP; Conn, DA; Ernst, E. (англ.) русск.; Abbot, N. C., Harkness, E. F., Stevinson, C., Marshall, F. P., Conn, DA and Ernst, E. *Spiritual healing as a therapy for chronic pain: a randomized, clinical trial* (англ.) // *Pain: j.* 2001. Vol. 91, no. 1-2. P. 79-89.
3. Ernst E. *Distant healingan update of a systematic review* (англ.) // *Wien. Klin. Wochenschr: j.* 2003.30 April (vol. 115, no. 7-8). P. 241-245.
4. Ernst E. *Spiritual healing: more than meets the eye* (англ.) // *J Pain Symptom Manage: j.* 2006. November (vol. 32, no. 5). P. 393-395.
5. Pittler, MH; Ernst, E. Pittler, MH.; Ernst, E. *Complementary Therapies for Neuropathic and Neuralgic Pain: Systematic Review* (англ.) // *Clinic. J. of Pain: journal.* 2008. Vol. 24, no. 8. P. 731-733.
6. Singh, S; Ernst, E. *Trick or Treatment* (неопр.). W. W. Norton & Company, 2008. С. 324.
7. Richard Gist; Bernard Lubin. *Response to disaster: psychosocial, community, and ecological approaches in clinical and community psychology.* Psychol. Press, 1999. P. 291. ISBN 978-0-87630-998-8.
8. Stephen Barrett. *Some Notes on the American Academy of Quantum Med. (AAQM).*
9. Stenger V. J. *Bioenergetic Fields // The Scientific Review of Alternative Med., Vol. 3, No. 1, Spring/Summer 1999 / colorado.edu.*
10. Eduard Kruglyakov. *What threat does pseudoscience pose to society?* (неопр.) // *Social Sciences.* 2004. 30 September (m. 3, № 3). P. 74-88.
11. Диспенза Джо. *Сам себе плацебо: как использовать силу подсознания для здоровья и процветания: [перевод с англ.] / Джо Диспенза. М.: Изд-во «Э», 2017. 416 с.: ил.*
12. Некрасов А. *Живые мысли. Таблетка на каждый день /А. Некрасов, 3-е изд., стер. М.: Изд-во «Центрополиграф», 2012. 248 с.: илл.; с. 8.*
13. Ланца Р., Берман Б. *Биоцентризм: как жизнь создает Вселенную: пер. с англ. / Р.Ланца, Б.Берман. СПб. и др.: Питер, 2015. 224 с. (New science). С. 144-145.*

Надійшла до редакції 11.08.2021 р.

Прийнято до друку 02.09.2021 р.

УДК 616.89:612.821:613]:614-613[572.2-04].22

DOI:10.33617/2522-9680-2021-3-24

В. В. Крутов

ТРАДИЦІЙНА ТА ІНФОРМАЦІЙНО-ЕНЕРГЕТИЧНА МЕДИЦИНА: ДВІ КОМПЛЕМЕНТАРНИХ СИСТЕМИ ЗНАТЬ НА ВАРТІ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Ключові слова: людина, здоров'я, довголіття, тіло, душа, духовність, квантова фізика, традиційна медицина, альтернативна медицина, інформаційно-енергетична медицина, квантова медицина.

У статті розглянуто питання про природу інформаційно-енергетичної медицини та її роль у справі здобуття людством дієвого мистецтва зцілення та попередження захворювань будь-якого характеру. При всьому могутньому прогресі наукового знання та високому рівні популяризації його досягнень, у сучасній цивілізації відсутнє розуміння необхідності поєднання традиційної, класичної медицини з медициною нової ери, ґрунтованою на синергії фундаментальних складових багатомірної структури Людини – інформації, енергії, речовини. Єдність двох цих систем медичного знання, як показано в роботі, є тим стратегічним шляхом, дотримуючись якого планетарний соціум отримує суттєво ефек-

тивніший, ніж нині, інструмент забезпечення здоров'я своїх громадян.

В. В. Крутов

ТРАДИЦИОННАЯ И ИНФОРМАЦИОННО-ЭНЕРГЕТИЧЕСКАЯ МЕДИЦИНА: ДВЕ КОМПЛЕМЕНТАРНЫЕ СИСТЕМЫ ЗНАНИЙ НА СТРАЖЕ ЗДОРОВЬЯ ЧЕЛОВЕКА

Ключевые слова: человек, здоровье, долголетие, тело, душа, духовность, квантовая физика, традиционная медицина, альтернативная медицина, информационно-энергетическая медицина, квантовая медицина.

В статье рассмотрен вопрос о природе информационно-энергетической медицины и ее роли в деле получения человечеством действенного искусства исцеления и предупреждения заболеваний любого характера. При всем могущественном прогрессе научных знаний и высоком уровне популяризации его достижений, в современной цивилизации отсутствует понимание необходимости объединения традиционной, классической медицины с медициной новой эры, основанной на синергии фундаментальных составляющих

многомерной структуры Человека – информации, энергии, вещества. Единство двух этих систем медицинских знаний, как показано в работе, является тем стратегическим путем, придерживаясь которого планетарный социум получит существенно более эффективный, чем нынче, инструмент обеспечения здоровья своих граждан.

V. V. Krutov

TRADITIONAL AND INFORMATIONAL-ENERGETIC MEDICINE: TWO COMPLEMENTARY SYSTEMS OF KNOWLEDGE TO GUARD HUMAN HEALTH

Keywords: human, health, longevity, body, soul, science, quantum physics, traditional medicine, alternative medicine, informational-energetic medicine, quantum medicine.

The article deals with the question of the sacred nature of information and energy medicine and its key role in the acquisition by humanity of a truly effective art of healing and preventing ailments of any nature. The specificity of the situation is that, with all the colossal progress of scientific knowledge and the high level of popularization of

its achievements, in the environment of modern civilization there is no understanding of the need to combine traditional medicine, in essence based on the classic alpicture of the Universe and the corresponding concept of Human, with the medicine of a newer a based on quantum concepts of the structure of matter and the concept of Humanas a synthesis of material (physical body) and informational-energetic (Spirit and soul) components. The synthes is of these systems of medical knowledge through their countermovement and organics plicing, ass hown in the work, is the only way by which the planetary society will receive a perfect to olforensuring its health.

Конфлікт інтересів відсутній

Крутов Василь Васильович – концепція, дизайн дослідження, написання тексту, редагування, висновки, анотація.

Електронна адреса для листування з автором:

kv.gusp@gmail.com *Vasyl Krutov* (Крутов В.В.).

DOI:10.33617/2522-9680-2021-3-30
УДК 582.572.7.581.45.581.43.577.122.615.243

ВИЗНАЧЕННЯ ТОКСИКОЛОГІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ, УЛЬЦЕРОГЕННОЇ ТА МІСЦЕВОПОДРАЗНЮВАЛЬНОЇ ДІЇ СУХИХ ЕКСТРАКТІВ ЛИСТЯ ТА КОРЕНЕВИЩ *IRIS HUNGARICA*

- Г. Ф. Керімова, аспір. каф. норм. та патол. фізіол.
В. А. Рибак, д. біол. н., проф. каф. норм. та патол. фізіол.
В. В. Король, к. фарм. н., доц. каф. хімії природн. сполук.
- *Національний фармацевтичний університет, м. Харків*

Вступ

На сучасному етапі розвитку фармацевтичної галузі лікарські засоби рослинного походження займають істотну частину як на національному ринку, так і на провідних ринках світу. За оцінками експертів, близько 25 % лікарських засобів, які застосовують у медичній практиці в усьому світі, отримують безпосередньо з лікарської рослинної сировини [1, 2]. Лікарські засоби рослинного походження легше обеззаражуються і виводяться з організму, що забезпечує їх меншу токсичність; мають менш виразну сенсibiliзуючу дію на організм і тому можуть використовуватися тривало; не володіють канцерогенною, мутагенною і ембріотоксичною діями [3].

Більшість лікарських препаратів, які застосовуються перорально, сприяють негативному впливу на слизову оболонку **шлунково-кишкового тракту (ШКТ)**. Можуть спостерігатися такі побічні ефекти, як шлунково-кишкові розлади – подразнення слизової оболонки, нудота, відчуття здуття живота, втрата апетиту, запор або пронос, порушення травлення. Деякі лікарські засоби можуть стимулювати виділення соляної кислоти, затримувати вироблення слизу або гальмувати процеси природного оновлення слизової оболонки шлунка, що створює передумови до утворення виразок [1, 4, 5].

Ушкодження ліками слизової оболонки шлунка є варіантом симптоматичних виразок верхніх від-